

Identifying barriers in promoting the European Standards and Guidelines for Quality Assurance at institutional level and making recommendations as to how these might be addressed (IBAR)

Identifikace bariér při implementaci ESG

*Helena Šebková,
Centrum pro studium vysokého školství, v.v.i.*

PROJEKT IBAR

- Projekt podporován z Lifelong Learning Programme , KA1 – Policy cooperation and innovation
- Zaměření projektu → implementace **Quality Assurance European Standards and Guidelines for in the EHEA (ESG)** na institucionální úrovni v různých oblastech činnosti vysokých škol, sledování bariér bránících implementaci a nacházení příkladů dobré praxe
- Důvod k podání projektu → implementace na institucionální úrovni je zatím nebyla předmětem mezinárodního výzkumu

PROJEKT IBAR

- Partneři projektu: ČR, **CSVŠ, v.v.i.** → **koordinátor projektu**; UK, University of Durham; Lotyšsko, University of Latvia; Polsko, Warsaw School of Economics; Portugalsko, CIPES; SR, Universita Konstantina Filosofova v Nitře; Holandsko, CHEPS
- Metodika: práce s dokumenty, výzkum na vybraných vysokých školách
- Webová stránka projektu: www.ibar-llp.eu ⇒ rozšiřování výsledků projektu
- dohoda o spolupráci a rozšiřování výsledků s EUA (**projekt Map-ESG**).

PROJEKT IBAR

Struktura projektu – 8 výzkumných workpackages

- *WP1 – W4: organizace projektu včetně průběžného hodnocení a rozšiřování výsledků**
- *WP5: Přehled vnitřních systémů zajišťování kvality**
- *WP6: Kvalita a přístup k vysokoškolskému vzdělání**
- *WP7: Kvalita a studenti**
- *WP8: Kvalita a řízení vysokých škol**
- *WP9: Kvalita a zaměstnavatelé (včetně soukromého sektoru)**
- *WP10: Kvalita a akademičtí pracovníci**
- *WP11: Kvalita a informace**
- *WP12: Kvalita a středoškolské vzdělávání**

PROJEKT IBAR

Výsledky WP5-WP12

- **případové studie** → 4 pilotní vysoké školy (28 studií), metodika → studium veřejně dostupných dokumentů, monitorování situace na vysokých školách → rozhovory, dotazníkové šetření
- **národní studie** → komparace případových studií (7 studií)
- **mezinárodní komparativní studie** o implementaci ESG v každé oblasti činností
- výsledná zpráva a **knižní publikace** v roce 2013
- webová stránka projektu: www.ibar-llp.eu

EUROPEAN STANDARDS AND GUIDELINES FOR QUALITY ASSURANCE IN THE EHEA (ESG)

Autoři ESG:

ENQA (European Association for Quality Assurance in Higher Education)

EUA (Evropská Asociace univerzit)

EURASHE (Asociace institucí vysokoškolského vzdělávání)

ESU (Evropská asociace studentů)

Struktura ESG

- Část 1 Evropské standardy a směrnice pro vnitřní zajištění kvality v rámci institucí terciárního vzdělávání
- Část 2 Evropské standardy a směrnice pro vnější zajištění kvality terciárního vzdělávání
- Část 3 Evropské standardy a směrnice pro agentury provádějící vnější zajištění kvality.
- Část 4 Budoucí perspektivy a výzvy
- Přílohy

EUROPEAN STANDARDS AND GUIDELINES FOR QUALITY ASSURANCE IN THE EHEA (ESG)

ESG zdůrazňují:

- bohatství Evropy spočívající v rozmanitosti politických, sociálně-kulturních a historických tradic a jazyků a rozvíjející se různé systémy terciárního vzdělávání.

Standardy a směrnice pro zajišťování kvality proto nesmí

- * mít jednotný a omezující přístup ke kvalitě
- * vyžadovat plnění detailních předpisů

ESG vycházejí z generických principů, které by především měly vzbudit všeobecný ohlas a diskusi o rozdílných názorech na kvalitu vzdělávání mezi institucemi, agenturami, akademickou komunitou i studenty.

Výraznou charakteristikou ESG je, že **se soustřeďují na cíle, nikoliv na způsob, jakým jsou cíle dosaženy**

SYSTÉMY VNITŘNÍHO ZAJIŠŤOVÁNÍ KVALITY: MEZINÁRODNÍ SROVNÁNÍ

Usnadnění implementace:

- některé části/prvky ESG jsou zakomponovány do zákonů a/nebo strategických dokumentů → stávají se do určité míry povinnými na institucionální úrovni (například studenti v řídicích orgánech, zaměstnání akademických pracovníků, akademické tituly, v některých zemích implementace národních kvalifikačních rámců)

Zpomalení/brzdění implementace:

- nejasná/žádná strategie pro implementaci ESG → odklon od principů ESG například k využití rankingů;
- důvod → zavedení ESG jako principy systematického zlepšování vyžaduje určité úsilí → využití nabídky uplatnit místo toho umístění univerzity v žebříčku jako měřítko kvality studia

SYSTÉMY VNITŘNÍHO ZAJIŠŤOVÁNÍ KVALITY: MEZINÁRODNÍ SROVNÁNÍ

Bariéry implementace na institucionální úrovni

- sledované vysoké školy **nepovažují zavádění ESG za svoji povinnost** a jsou poměrně vágní k investování určitého dalšího úsilí k tomu, aby vytvořily (předpokládaný) další byrokratický systém
- neznamena to resistenci k rozvoji vnitřního mechanismu zajišťování kvality, systémy jsou v mnoha případech vytvořeny a rozvíjeny, pouze podle mírně odlišných představ než doporučují ESG

Ukazuje se, že

- **chybí dostatečná informovanost** a komunikace o ESG
- není k dispozici dostatečná možnost praktického poradenství, jak vytvářet kulturu kvality
- místo vyváženého řízení kvality v procesech shora dolů a zdola nahoru často převládá jeden z těchto možných přístupů

SYSTÉMY VNITŘNÍHO ZAJIŠŤOVÁNÍ KVALITY: MEZINÁRODNÍ SROVNÁNÍ

- **možné bariéry** → přístup pracovníků odpovědných za rozvoj institucionálního zajišťování kvality
- **doporučení** → poradenství a podpora směřovat rozvoj systémů vhodným směrem

Příklady dobré praxe

- zatím pouze předběžné, je potřeba mít zpracovány další tématicky, které poskytnou podrobnější informace o tom, jak jsou institucionální strategie chápány na jednotlivých součástech institucí, studenty, akademickými pracovníky atd.
- využití strukturálních fondů pro rozvoj vnitřních systémů hodnocení kvality (CZ, SK)
- národní strategie v zajišťování kvality explicitně doporučuje zavedení ESG (NL)

PROJECT MAP-ESG

- **Mapping the Application and Implementation of the ESG (MAP-ESG, 2010-2011)**
- **Konsorcium projektu → E4 Group, koordinátor → ENQA, reprezentant Řídící skupiny projektu → EUA, administrativa → EUA Sekretariát**
- **Důvod projektu → po 4 letech zkušeností s implementací a používáním ESG → náměty na revizi a úpravy**
- **Autoři ESG → před diskusí o revizi je potřeba zmapovat zkušenosti různých zainteresovaných partnerů a jejich názory na to, zda je revize ESG potřebná/nutná**
- **Metodika → práce s dokumenty, výzkum → různé zainteresované skupiny, workshopy**

PROJECT MAP ESG - VÝSLEDKY

Jednoznačně se ukázalo, že ESG:

- jsou důležitým úspěchem Boloňského procesu, jsou velmi dobře přijímány všemi uživateli vysokého školství, jsou využitelné v celém jeho diverzifikovaném kontextu a ovlivňují rozvoj procesů zajišťování kvality na institucionální a národní úrovni i práci agentur pro zajišťování kvality.

- ovlivnily porozumění a názory na zajišťování kvality mezi různými relevantními zainteresovanými skupinami

- představují jeden z velmi důležitých nástrojů pro dosažení cílů Boloňského procesu

Z projektu vyplývá, že je potřeba se soustředit na možné vylepšení ESG, nikoli na celkovou a zásadní revizi jejich principů

PROJECT-MAP ESG – VÝSLEDKY

Dopad a implementace ESG

- projekt prokázal rozsáhlou implementaci i dopad ESG
- dopad je zřetelný na institucionální i systémové úrovni, na vnitřní i vnější mechanismy zajišťování kvality
- přesto je **potřeba dále rozšiřovat povědomí o ESG, zejména na úrovni těch akademických pracovníků, kteří se přímo podílejí na vzdělávání**

MAP-ESG a IBAR

Implementace a využití ESG → **daleko příznivější ve výsledcích Map-ESG, než výsledky IBAR** (zatím předběžné, zkoumání dalších tématik může přinést nové poznatky)

Možné důvody

IBAR je zaměřen

- * **pouze na vnitřní hodnocení kvality**
- * **respondenti jsou pouze z akademické obce**
- * **řadoví akademičtí pracovníci mohou mít/mají horší přístup k informacím**
- * **existuje velká nedůvěra ke koncepčním/strategickým dokumentům (s výjimkou Dlouhodobých záměrů), kterých je příliš mnoho a často se mění**
- * **velké pracovní zatížení + finanční problémy nepodporují**
 - ** **sledování mezinárodních aktivit**
 - ** **zavádění nových aktivit včetně rozvoje zajišťování kvality**